

Waterrecreatie Advies BV
Overstag 20
8221 RG Lelystad
T 0320 - 21 88 47
E info@waterrecreatieadvies.nl
www.waterrecreatieadvies.nl

Lelystad, 4 december 2017

Ontwikkeling watersport IJsselmeergebied en Noord-Hollandse IJsselmeerkust 2012 – 2016/2017

Als dank voor uw medewerking treft u hieronder de resultaten van het onderzoek naar de ontwikkeling van de watersport in het IJsselmeergebied 2012 – 2016/2017 en een uitwerking (benchmark) voor de Noord-Hollandse havens die tot het IJsselmeergebied worden gerekend (IJsselmeer, Markermeer, Gouwee, IJmeer incl. deel Amsterdam en Gooimeer).

In opdracht van Rijkswaterstaat heeft Waterrecreatie Advies eind 2016 onderzoek gedaan naar de ontwikkeling van de watersport in het IJsselmeergebied. Het laatste onderzoek vond plaats in 2012¹. Alle bekende 'jachthavens' (bedrijven, stichtingen, verenigingen en gemeentehavens) die lig- en/of passantenplaatsen verhuren en/of winterstallingmogelijkheden bieden, zijn per e-mail met een vragenlijst benaderd met daarin de gegevens die men in 2012 had opgegeven. Nieuwe havens kregen een vragenformulier met een toelichting. De respons bedroeg ruim 50% van de ligplaatscapaciteit en was als 'quickscan' voor RWS voldoende om er algemene trends uit af te leiden.

In opdracht van Flevoland en Gelderland hebben wij begin 2017 de niet-respondenten in die provincies nagebeld en volgde een overzicht van de ontwikkelingen in die provincies ten opzichte van het hele IJsselmeergebied ('benchmark'). In opdracht van de gemeenten De Fryske Marren en Súdwest Fryslân volgde een benchmark van de Friese IJsselmeerkust. In opdracht van de gemeenten Kampen, Bunschoten, Amersfoort en de Gooise Meren volgde in juni de benchmark Randmeren. Om een compleet beeld te krijgen, hebben wij daarna de niet-respondenten langs de Noord-Hollandse kust gebeld. Dankzij bijdragen van de gemeenten de Gooise Meren en Amsterdam en de provincie Noord-Holland is nu ook de financiering van dit sluitstuk rond en krijgt u als eerste een overzicht van de ontwikkelingen in het hele IJsselmeergebied in de afgelopen 4 tot 5 jaar en een benchmark voor de Noord-Hollandse kust. Er hebben nu 225 havens aan dit onderzoek meegedaan. Samen hebben zij 95% van alle ligplaatsen in het IJsselmeergebied. Navolgend per gebied een korte toelichting en daarna overzichten van de ontwikkelingen in het IJsselmeergebied en de Noord-Hollandse kust 2012 – 2016/2017.

---

¹ Rapportage 2012 zie: <http://www.waterrecreatieadvies.nl/nl/projecten/ontwikkeling-watersport-ijsselmeergebied.html>

IJsselmeergebied:

Van de 246 deelnemers in 2012, hebben nu 225 aan dit onderzoek meegedaan. Sinds 2012 zijn 8 havens opgeheven of gefuseerd en er zijn 6 nieuwe havens of winterstallingbedrijven bijgekomen. Samen hebben zij ca. 95% van alle ligplaatsen in het IJsselmeergebied.

Bijgevoegde tabellen geven een totaalbeeld (monitor 2012) en een beeld van de ontwikkeling van de watersport bij de 225 deelnemers nu.

De belangrijkste conclusie is dat bij die 225 deelnemers het aantal boten met 1.790 is gedaald (-5,8%) en het aantal vaste ligplaatsen met 408 (-1,2%). De gemiddelde bezettingsgraad bedraagt nu 85,1% (-4,2%). Wachtlijsten zijn met 17,2% afgenomen. Vooral het aantal zeilboten daalt (-1.743 = - 8,3%), het aantal motorboten is nagenoeg gelijk gebleven.

De verhouding Nederlanders – Duitsers blijft gelijk, van beide groepen daalt het aantal. Er zijn alleen iets meer Belgische ligplaatshouders dan in 2012. Het aantal passanten (boten) daalt (-9%), maar de verblijftijd van passanten in de havens neemt toe. Het aantal bootovernachtingen is als resultante met 2% afgenomen.

Er zijn nog 22 havens met uitbreidingsplannen (+ 1.044 ligplaatsen), de helft minder dan in 2012 en 13 havens met krimpplannen (-305 ligplaatsen). De vraag naar krimpplannen werd voor het eerst gesteld. Winterstalling buiten op de wal is met 8% afgenomen en in het water met 2%. De afname heeft o.a. te maken met de daling van het aantal boten. De winterstalling in loodsen is desondanks met bijna 4% toegenomen. Er is voor het eerst gevraagd naar het aantal boten dat normaal gesproken zomers in het water ligt, maar nu ongebruikt op de wal blijft staan (wanbetalers, echtscheiding, verblijf in het buitenland, geen tijd, achtergelaten, etc.). Het gaat om 772 boten. Verder staan er nog bijna 2.000 open boten op een jollenveld etc. Ook deze vraag werd voor het eerst gesteld.

De uitkomsten sluiten aan op het rapport dat wij in 2016 in opdracht van Rijkswaterstaat over de toekomst van de watersport in Nederland hebben geschreven². O.a. door de vergrijzing, verandering van het vaargedrag en het koopgedrag van jongeren is in heel Nederland sprake van een afname van het aantal boten. Dit geldt niet alleen voor Nederland, ook voor onze buurlanden en bijvoorbeeld de USA. De omzet van gebruikte boten stijgt weer een beetje nu de crisis “voorbij” is, maar per saldo verdwijnen er boten. Verder ontstaan er verschuivingen in het gebied door de waterplantenproblematiek³. Dit moet nog verder worden geanalyseerd.

Noord-Hollandse IJsselmeerkust

De respons van de havens langs de Noord-Hollandse kust bedraagt net als in Fryslân bijna 100% (98,2%). Het aantal boten bij de 71 havens is met 499 gedaald (-4,4%), het aantal vaste ligplaatsen met 119 (-1%). De gemiddelde bezettingsgraad bedraagt 88,8% (-3,2%). Wachtlijsten zijn met 10,7% afgenomen. Het aantal zeilboten is met 7,3% gedaald, het aantal motorboten met 4,1% gestegen. Noord-Holland doet het nog relatief goed ten opzichte van de andere delen van het IJsselmeergebied, maar de omslag is ook hier meetbaar.

Noord-Holland heeft relatief weinig buitenlandse ligplaatshouders (8% t.o.v. Friese IJsselmeerkust > 50%). In Noord-Holland is het aantal passanten (boten) bijna gelijk gebleven en de verblijftijd is net als in de andere provincies / regio's iets toegenomen. Het aantal bootovernachtingen is dientengevolge met gemiddeld 3,4% gestegen, dat is knap (Friesland stabiel, Randmeren -25%).

² Prognose ontwikkeling recreatievaart 2030, 2040, 2050, <http://www.waterrecreatieadvies.nl/nl/projecten/watersport-in-2030.html>.

³ Onderzoek te verwachten overlast waterplanten, <http://www.waterrecreatieadvies.nl/nl/nieuws/overlast-waterplanten.html>

In Noord-Holland zijn 9 havens met uitbreidingsplannen. Op een na gaat het om kleine aantallen (nu totaal + 400 ligplaatsen). 3 havens hebben hun uitbreidingsplannen sinds 2012 geannuleerd of bevroren (was in 2012: + 1.246 ligplaatsen). Er is voor het eerst gevraagd naar krimpplannen. 4 havens zijn bezig het aantal vaste ligplaatsen te verminderen (-85 plaatsen). Dat kan te maken hebben met herinrichting / aanpassen boxmix.

Winterstalling buiten op de wal is net als in de rest van het IJsselmeergebied met 8% afgenomen en in de loodsen met 8% toegenomen. Per saldo zijn er 137 boten minder in de winter dan in 2012. In de zomer staan bij de havens 186 boten op de wal in stalling die eigenlijk in het water horen te liggen (dus excl. reparatie of onderhoud). Verder staan er bijna 600 open boten op een jollenveld e.d. (Optimisten, Lasers, catamarans, etc.).

Conclusie:

Ook in het Noord-Hollands deel van het IJsselmeergebied hebben de havens in de afgelopen jaren te maken gehad met krimp, het aantal vaste ligplaatshouders is gedaald. Dat is een landelijk beeld, de watersport verandert. Vooralsnog staat vooral de markt voor zeiljachten onder druk, het aantal motorboten is stabiel. Dat heeft o.a. te maken met de vergrijzing, mensen stappen over, het varen met een motorboot is makkelijker en hou je langer vol. Verder is het aanbod aan vakantiemogelijkheden door de lage vliegtarieven veel groter geworden, men gaat vaker op vakantie naar het buitenland. Gevolg: kortere vakanties, meer dag- of weekendtochten, minder vaardagen met grote boten.

Het varen met kleinere boten zoals sloepen neemt in populariteit toe. Voor een deel liggen die niet in de jachthavens maar bij woningen of aan een openbare kade of oever. Deze plaatsen worden in dit onderzoek niet meegenomen. In Amsterdam (incl. IJburg) en een schil daaromheen worden in de komende jaren veel woningen gebouwd, deels met eigen ligplaatsen. Er worden nieuwe vaarroutes ontwikkeld om het varen van dagtochten ("rondjes") te faciliteren en Amsterdam te ontlasten. Elektrisch varen wordt gestimuleerd, het varen met verbrandingsmotoren in sommige (binnen)steden verboden.

Het biedt ook kansen. Millennials, geboren tussen 1980 en 2000, kopen dan misschien geen boot, maar ze varen wel. Vaak met vrienden, met een gehuurde of een geleende boot. Watersport blijft trekken, het maken van een vaartochtje als het mooi weer is blijft een populaire bezigheid.

Nogmaals dank voor uw medewerking. Meer gedetailleerde uitkomsten staan in de tabellen hierna. Wij komen ongetwijfeld weer een keer bij u terug.

Ontwikkeling watersport IJsselmeergebied 2012 – 2016/2017

	Monitor	Benchmark		
	2012	2012	2016/2017	
Aantal havens (exploitatievorm)				
Gemeentehaven(s)	26	24	21	
Commerciële haven(s)	151	134	134	
Stichtingshaven(s)	14	12	12	
Verenigingshaven(s)	54	48	49	
Rijks- / provinciale haven(s)	1	1	1	
Totaal	246	219	217	
Ligplaatsen recreatievaart				
Totaal aantal vaste ligplaatsen	36.546	34.488	34.080	
Gemiddelde bezettingsgraad	89%	89%	85%	
Aandeel zeilboten	67%	68%	67%	
Aandeel motorboten	33%	32%	33%	
Gemiddelde bootlengte (in m.)	9,7	9,7	9,8	
Herkomst ligplaatshouders				
	Nederland	82%	82%	81%
	Duitsland	17%	17%	17%
	België	0%	0%	0%
	Overig	1%	1%	1%
Aantal schepen op wachtlijsten	3.475	3.237	2.681	
Passantenplaatsen recreatievaart				
Aantal niet verhuurde ligplaatsen	3.953	3.688	5.070	
Aantal specifieke passantenplaatsen	3.962	3.758	3.678	
Aantal bootovernachtingen	337.677	322.642	316.818	
Gemiddeld aantal nachten per boot	1,4	1,4	1,5	
Aantal havens met uitbreidingsplannen	25	23	22	
Verwachte / gewenste uitbreiding	2.259	2.059	1.044	ligplaatsen
Aantal havens met krimpplannen	? *	? *	13	
Verwachte afname	? *	? *	305	ligplaatsen
Winterberging:				
Aantal schepen buiten aan land	13.811	12.776	11.770	
Aantal schepen in loodsen	6.463	5.963	6.197	
Aantal beschikbare plaatsen	21.986	20.254	19.916	
Bezettingsgraad droge stalling	92%	93%	90%	
Aantal schepen in het water	10.650	10.075	9.907	

(*) Niet gevraagd in 2012

Resultaten mogen worden gekopieerd of overgenomen, maar dan wel met bronvermelding 'Waterrecreatie Advies 2017'. Het is niet toegestaan cijfers te bewerken, aan te passen en/of onder eigen naam (bron) te publiceren.

Ontwikkeling watersport Noord-Holland 2012 – 2016/2017

	Monitor	Benchmark		
	2012	2012	2016/2017	
Aantal havens (exploitatievorm)				
Gemeentehaven(s)	10	10	8	
Commerciële haven(s)	36	35	35	
Stichtingshaven(s)	5	5	5	
Verenigingshaven(s)	22	22	22	
Rijks- / provinciale haven(s)	1	1	1	
Totaal	74	73	71	
Ligplaatsen recreatievaart				
Totaal aantal vaste ligplaatsen	12.447	12.347	12.228	
Gemiddelde bezettingsgraad	92%	1	1	
Aandeel zeilboten	74%	74%	72%	
Aandeel motorboten	26%	26%	28%	
Gemiddelde bootlengte (in m.)	9,8	9,8	9,9	
Herkomst ligplaatshouders				
	Nederland	92%	92%	92%
	Duitsland	6%	6%	6%
	België	0%	0%	1%
	Overig	2%	2%	1%
Aantal schepen op wachtlijsten	1.837	1.837	1.641	
Passantenplaatsen recreatievaart				
Aantal niet verhuurde ligplaatsen	993	988	1.368	
Aantal specifieke passantenplaatsen	1.480	1.480	1.550	
Aantal bootovernachtingen	143.669	143.669	148.598	
Gemiddeld aantal nachten per boot	1,3	1,3	1,4	
Aantal havens met uitbreidingsplannen	8	8	9	
Verwachte / gewenste uitbreiding	1.246	1.246	400	ligplaatsen
Aantal havens met krimpplannen	? *	? *	4	
Verwachte afname	? *	? *	85	ligplaatsen
Winterberging:				
Aantal schepen buiten aan land	4.464	4.394	4.067	
Aantal schepen in loodsen	1.412	1.402	1.520	
Aantal beschikbare plaatsen	6.300	6.220	6.033	
Bezettingsgraad droge stalling	93%	93%	93%	
Aantal schepen in het water	4.126	4.101	4.173	

(*) Niet gevraagd in 2012

Resultaten mogen worden gekopieerd of overgenomen, maar dan wel met bronvermelding 'Waterrecreatie Advies 2017'. Het is niet toegestaan cijfers te bewerken, aan te passen en/of onder eigen naam (bron) te publiceren.